

Alkuperäisrotujen kasvattamista koskevat sopimukset 2023

Henrika Taimiaho

Uudenmaan ELY-keskus, maaseutuyksikkö | 2.1.2023

Lähde: Ruokavirasto. Materiaali perustuu esityshetken tietoihin.

Alkuperäisrotusopimus

- Alkuperäisrotueläinten kasvattamista koskeva ympäristösopimus on alkuperäisrotujen geneettisen monimuotoisuuden säilyttämiseen ja edistämiseen tähtäävä ympäristösopimus.
- Sopimuksen hakija voi saada korvausta tekemällä sopimuksen hallinnassaan olevasta puhtasrotuisesta alkuperäisrotuisesta eläimestä, joka täyttää sopimuksen kaikki ehdot.
- Puhtasrotuisella eläimellä tarkoitetaan nautaa, lammasta ja vuohta, joilla on kantakirjatodistus, tai hevosta, jonka rotu Suomen Hippoksen rekisterissä on suomenhevonen tai maatiaiskanoja, jotka kuuluvat Luonnonvarakeskuksen maatiaiskanojen säilytysohjelmaan.

Sopimuseläimet

- Korvausta voidaan maksaa seuraavista puhdasrotuisista eläimistä:
 - itä-, länsi- ja pohjoissuomenkarja
 - suomenvuohi
 - suomenlammas, ahvenanmaanlammas ja kainuunharmaalammas
 - suomenhevonen
 - maatiaiskanat ja -kukot.

Sopimuseläinten yleiset vaatimukset

- Sopimuseläinten (naudat, lampaat ja vuohet) pitää kuulua alkuperäisrotukantakirjaan ja kanojen maatiaiskanojen säilytysohjelmaan. Hevosten pitää kuulua Suomen Hippoksen rekisteriin rotuna suomenhevonen.
- Sopimus voidaan tehdä uros- ja naaraspuolisista rotupuhtaista eläimistä jotka ovat poikineet rotupuhtaan jälkeläisen viimeistään 2 (naudat ja lampaat) tai 3 vuoden (vuohet ja hevokset) sisällä ennen sopimuskauden alkua. Maatiaiskanojen rotupuhtaiden jälkeläisten tuottamisen osoittaminen tapahtuu kanojen säilytysohjelmaan kuulumisen kautta.
- Sopimuseläimen jälkeläisenä huomioidaan myös kuolleena syntynyt rotupuhdas jälkeläinen, jos se on ilmoitettu rekisteriin.
- Sopimukseen haettavat naudat, lampaat ja vuohet pitää olla viimeistään 1.1.2023 hakijan tilatunnuksella eläinrekisterissä, suomenhevonen Suomen Hippoksen rekisterissä sekä maatiaiskanat ja –kukot Luonnonvarakeskuksen maatiaiskanojen säilytysohjelmassa.

Rotupuhtaus

Alkuperäisrotu	Rotupuhtaustodistuksen myöntäjä	Rotupuhtaustodistuksen nimi
Itä-, länsi- ja pohjoissuomenkarja	Faba Osk.	Kantakirjatodistus (pääjakson). Kantakirjatunnuksena S tai SSS.
Suomenlammas Kainuunharmaalammas	ProAgria Keskusten liitto	Alkuperäisrotutukilista, johon tulostuu tilan kaikki yli 1-vuotiaat alkuperäisrotuiset lampaat sekä pässit. Rotukoodeina/SS1, /KK1 tai /K.
Ahvenanmaanlammas	Föreningen Ålandsfåret r.f.	Alkuperäisrotutukilista, johon tulostuu tilan kaikki yli 1-vuotiaat alkuperäisrotuiset lampaat sekä pässit. Rotukoodina /AA1.
Suomenvuohi	ProAgria Keskusten liitto	Alkuperäisrotutukilista. Rotukoodina /SS1.
Suomenhevonen	Suomen Hippos ry.	ELY-keskuksen käsittelijä tarkistaa rodun Suomen Hippoksen Heppa-rekisteristä.
Maatiaiskana	Luonnonvarakeskus	Maatiaiskanarekisteri-sovelluksesta tulostettava ”Todistus alkuperäisrotujen kasvattamissopimuksen hakemista varten”.

Länsi-, itä- ja pohjoissuomenkarjan naudat

- Sopimukselle haettavan naudat on pitänyt tuottaa rotupuhdas jälkeläinen viimeisen 2 vuoden sisällä ennen sopimuskauden alkua.
- Jokaiselta sopimuseläimeltä vaadittava rotupuhtaustodistus on naudoilla Faban kantakirjatodistus. Kantakirjatunnus pitää olla joko S tai SSS.
- Jälkeläisen rotupuhtaus voidaan todentaa isän tai emän kantakirjatodistuksella. Merkintä näkyy vain ajantasaisella kantakirjatodistuksella.

Suomen-, kainuunharma- ja ahvenanmaanlampaat sekä suomenvuohet (1/2)

- Lampaiden on pitänyt tuottaa rotupuhdas jälkeläinen viimeisen 2 vuoden sisällä ennen sopimuskauden alkua.
- Vuohien on pitänyt tuottaa rotupuhdas jälkeläinen viimeisen 3 vuoden sisällä ennen sopimuskauden alkua.
- Sopimuseläimeltä vaadittava rotupuhtaustodistus on lampailla ja vuohilla ProAgrian Nettikatras-sovelluksesta tulostettava alkuperäisrotutukilista.
- Rotukoodi pitää olla alkuperäisrotutukilistalla suomenlampaalla SS1, kainuunharmaaslampaalla KK1 tai K ja ahvenanmaanlampaalla AA1. Suomenvuohilla myös SS1.

Suomen-, kainuunharma- ja ahvenanmaanlampaat sekä suomenvuohet (2/2)

- Rotupuhtaan jälkeläisen tuottaminen tulee olla tapahtunut ennen 1.1.2023.
- Jälkeläisen rotupuhtaus voidaan todentaa isän tai emän ajantasaiselta alkuperäisrotututukilistalta.
- Jalostussuunnitelma on pakollinen lampaille ja vuohille.

Jalostussuunnitelma lampaille ja vuohille (1/2)

- Tilan voimassa olevassa alkuperäisrotuisten lampaiden ja vuohien jalostussuunnitelmassa täytyy olla suunnitelma astutus- ja siemennysryhmistä, joissa käytetään saman rotuista pässiä tai pukkia.
- Voimassa olevassa jalostussuunnitelmassa on kerrottava sanallisesti
 - Mitkä ovat tilan eläinaineksen jalostustavoitteet,
 - miten alkuperäisrotueläinten lisääntymisessä otetaan huomioon rodun säilyminen monimuotoisena ja
 - miten tilalla huomioidaan syntyvien jälkeläisten ja yhdistelmien sukusiitosasteet.

Jalostussuunnitelma lampaille ja vuohille (2/2)

- Jalostussuunnitelmassa ilmoitetaan kaikkien tilan sopimukselle haettavien naaras- ja urospuolisten lampaiden ja vuohien EU-tunnukset ja rotu. Myös korvauseläimet.
- Jalostussuunnitelman voi tehdä sopimuksen hakija tai ulkopuolinen lammas- tai vuohiasiantuntija.
- Ajantasainen jalostussuunnitelma palautetaan ELY-keskukseen vain kerran sopimuskaudella viimeistään sopimuksen hakuajan loppuun mennessä. Se palautetaan tarvittaessa uudelleen ELY-keskukseen, mikäli mahdolliset korvauseläimet eivät näy siellä.
- Valvontatilanteessa ajantasainen jalostussuunnitelma on esitettävä ELY-tarkastajalle.

Suomenhevokset (1/2)

- Hevosten on pitänyt tuottaa rotupuhdas jälkeläinen viimeisen 3 vuoden sisällä ennen sopimuskauden alkua.
- Sopimukseen haettavan suomenhevosen pitää olla Suomen Hippoksen rekisterissä (Heppa-järjestelmä) suomenhevosena sopimuskauden alusta lukien joko UELN- tai rekisteritunnuksella.
- Myös sopimukseen haettavien hevosten jälkeläisten pitää olla Heppa-järjestelmässä sopimuskauden alussa. Vuosikkaiden varsojen ei tarvitse olla tunnistettuja, eikä niillä tarvitse olla UELN- tunnusta. Varsojen syntymäilmoitus pitää tehdä hyvissä ajoin ennen tulevaa sopimusvuotta, jolloin syntynyt varsa näkyy Heppa-järjestelmässä viimeistään 1.1.2023.
- Sopimuksen hakija ei palauta hevosen ja varsan osalta rotupuhtauden osoittavaa liitettä, vaan rotu tarkastetaan ELY-keskuksessa Heppa-järjestelmästä.

Suomenhevokset (2/2)

- Hevosen tavanomainen pitopaikka pitää ilmoittaa sopimushakemuksella. Mikäli tavanomainen pitopaikka muuttuu, siitä on ilmoitettava ELY-keskukseen. Lyhytaikaiset pitopaikan muutokset on ilmoitettava kirjanpidossa.
- Mikäli tuenhakijan käytössä on Suomen Hippoksen sähköinen järjestelmä Oma Talli, pitopaikan ajantasaisen kirjanpidon pitäminen siellä riittää. Jos hakijan käytössä ei ole sähköistä järjestelmää, ajantasaista kirjanpitoa pidetään muulla tavalla.

Maatiaiskana

- Sopimushakemuksen liitteeksi on palautettava todistus kuulumisesta Luonnonvarakeskuksen ylläpitämään maatiaiskanojen säilytysohjelmaan.
- Sopimukselle haettavaan kanaparveen pitää kuulua vähintään 20 kanaa, joista vähintään yhden pitää olla maatiaiskukko.
- Maatiaiskanojen tavanomainen pitopaikka pitää ilmoittaa sopimushakemuksella.
- Jos säilytysohjelmaan kuuluminen loppuu sopimuskanoilta kesken sopimuskauden, siitä pitää ilmoittaa 14 vrk kuluessa ELY-keskukseen. Silloin sopimus puretaan.

Perustason vaatimusten noudattaminen

- Korvauksen saamisen edellytyksenä on eläinsuojelulainsäädännön perustason vaatimusten noudattaminen. Perustason vaatimusten noudattamisesta ei makseta erikseen, mutta puutteet perustasossa aiheuttavat seuraamuksia maksettavaan tukeen.
- Eri alkuperäisrotujen perustasovaatimukset on esitetty lajikohtaisissa ehdoissa.

Eläinten rekisteröinnistä

- Sopimuksen ehtoihin kuuluu eläinten merkintä- ja rekisteröintisäädösten noudattaminen. Tämän vuoksi rekisteri-ilmoitukset naudoista, lampaista ja vuohista on tehtävä 7 päivän kuluessa tapahtumasta.
- Jos eläimen (naudan, lampaan, vuohen) tapahtumaa ei ole ilmoitettu seitsemän päivän kuluessa tai tapahtuma on ilmoitettu virheellisesti, se aiheuttaa eläimen hylkäyksen ja seuraamuksia. Myöskään eläimen korvaamista ei hyväksytä.
- Eläimen rotu ja sukupuoli on oltava aina rekisterissä oikein. Jos rekisteritiedoissa on virheitä, eläin hylätään ja lisäksi määrätään seuraamukset valvontasäädösten mukaan.
- Naudat, lampaat ja vuohet on rekisteröitävä eläinrekistereissä tilatunnukselle.

Sopimuskausi

- Sopimuskauden pituus on yksi kalenterivuosi, 1.1.–31.12.2023. Sopimusehtoja on noudatettava 1.1.2023 alkaen.
- Uusi sopimus tehdään ajalle 1.1.–31.12.2023. Sopimukselle voi ilmoittaa myös päättyvän (1.5.2022–30.4.2023) sopimuksen eläimiä, jotka täyttävät uuden sopimuksen ehdot.
- Molemmilla sopimuksilla mukana olevista eläimistä maksetaan ajalla 1.1.–30.4.2023 päättyvän sopimuksen korvaustason mukaisesti ja ajalla 1.5.–31.12.2023 uuden rahoituskauden sopimuksen korvaustason mukaisesti.
- Päättyvällä sopimuksella voi olla myös eläimiä, jotka eivät tule mukaan uuden rahoituskauden sopimukselle. Niiden sopimus loppuu 30.4.2023.

Sopimuksen hakeminen (1/2)

- Sopimuksen hakemiseen tarvitaan tilatunnus.
- Hakijalla on oltava tai hakijan on rekisteröitävä eläintenpitopaikat ja ilmoitettava niihin eläintenpitotoiminnat.
- Sopimukseen sisältyvät eläimet voivat olla myös toisen hallinnassa olevassa pitopaikassa, jos hakija pystyy osoittamaan eläimen pitopaikan.
- Sopimusta ja sen maksua haetaan sähköisesti [Vipu-palvelussa](#) alkuvuodesta 2023. Paperilomake ei ole käytössä. Hakemuksen lisäksi hakijan on palautettava rotukohtaisesti määritellyt pakolliset liitteet.
- Kaikki sopimuseläimiksi haettavat eläimet ilmoitetaan samalla hakemuksella yksilöeläiminä. Maatiaiskanat käsitellään parvena. Hakijan on ilmoitettava kanojen ja hevosten tavanomainen pitopaikkatunnus hakemuksella. Tavanomaisen pitopaikan muuttuessa se on ilmoitettava ELY-keskukseen.
- Sopimuksen eläinmäärää ei voi lisätä kesken sopimusvuoden.

Sopimuksen hakeminen (2/2)

- Eläinten rotupuhtaustodistus pitää liittää Vipuun hakuaikana jokaisen sopimukseen haettavan naudän, lampaan ja vuohen osalta. Naudoille Faban kantakirjatodistus, lampaille sekä vuohille Nettikatraan alkuperäisrotutukilista.
- Lampaiden ja vuohien jalostussuunnitelma pitää myös liittää hakemukseen Vipussa hakuaikana.
- Hevosten osalta rotupuhtaustodistusta ei liitetä Vipuun vaan ELY-keskuksen käsittelijä tarkistaa hevosten rotupuhtauden Suomen Hippoksen rekisteristä.
- Kanoille liitetään hakemukseen todistuksen kuulumisesta Luonnonvarakeskuksen maatiaiskanojen säilyttämishjelmaan.
- Hakemukselta pitää olla todettavissa rotupuhtaan jälkeläisen tuottaminen säädetyssä ajassa, paitsi kanoilla.

Korvauksen määrä

- Korvaus maksetaan sopimuksen eläinmäärästä muodostuvan eläinyksikkömäärän (ey) perusteella yhdessä osassa hakuvuotta seuraavana keväänä.

Rotu	Korvaustaso	Eläinyksikkökerroin	Vähimmäiseläinmäärä täyttyy, kun eläimiä on
itäsuomenkarja	683 €/ey	1 kpl = 1,0 ey	1 kpl
länsisuomenkarja	683 €/ey	1 kpl = 1,0 ey	1 kpl
pohjoissuomenkarja	683 €/ey	1 kpl = 1,0 ey	1 kpl
suomenlammas	300 €/ey	1 kpl = 0,2 ey	5 kpl
kainuunharmaslammass	350 €/ey	1 kpl = 0,2 ey	5 kpl
ahvenanmaanlammas	350 €/ey	1 kpl = 0,2 ey	5 kpl
suomenvuohi	350 €/ey	1 kpl = 0,2 ey	5 kpl
suomenhevonen	350 €/ey	1 kpl = 1,0 ey	1 kpl
maatiaiskana	300,14 €/sopimus		Sopimuksella pitää olla vähintään 20 kanaa, joista vähintään yksi on kukko.

Eläimen poistaminen sopimukselta tai korvaaminen (1/2)

- Poistettaessa sopimuseläin sopimukselta se voidaan
 - **Uutta!** Poistaa sopimukselta ilman, että sitä korvataan. Tällöin eläimestä ei makseta.
 - Poistaa sopimukselta ja korvata saman rotuisella, tukiehdot korvaushetkellä täyttävällä eläimellä. Tällöin eläimestä maksetaan.
- Sopimuseläimen poisto sopimukselta ja mahdollinen korvaaminen pitää ilmoittaa ELY-keskukseen 14 päivän kuluessa.
- Sopimuseläimiä voi poistaa sopimukselta sopimuksen tekoon vaadittavaan minimirajaan saakka ilman, että sopimus raukeaa.
- Korvaaminen/poistaminen ei koske kanoja.

Eläimen poistaminen sopimukselta tai korvaaminen (2/2)

- Korvaus- ja poistoilmoitukset sopimukselta pitää tehdä kirjallisesti ELY-keskukseen vapaamuotoisella ilmoituksella. Rotupuhtaustodistukset korvaajaeläimistä ja tieto niiden rotupuhtaista jälkeläisistä toimitetaan ELY-keskukseen.
- Myöhässä tehty tai ilmoitettu sopimukselta poisto/korvaus aiheuttaa eläimen hylkäämisen.
- Mikäli eläin poistetaan tilalta, poisto tulee tehdä määräajassa naudoilla, lampailla ja vuohilla eläinrekisteriin tai hevosilla Suomen Hippoksen rekisteriin. Muuten korvaamista ei hyväksytä.
- **Sopimukselle ei voi lisätä eläimiä.**

Vuoden 2024 sopimuksen etusijajärjestys

- Vuonna 2024 sopimuksia tehdään valtion määrärahojen puitteissa.
- Jos sopimuksille vuonna 2024 haettujen eläinyksiköiden määrä ylittää niihin käytettävissä olevan määrärahan, etusijalle asetetaan ne hakijat, joilla on ollut vastaava sopimus hakua edeltävänä vuonna.
- Uusi vastaava sopimus voidaan tehdä enintään samasta eläinmäärästä, -lajista ja -rodusta kuin mitä sisältyi edellisen vuoden sopimukseen.

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Kiitos!

Henrika Taimiaho

2.1.2023 | henrika.taimiaho@ely-keskus.fi

